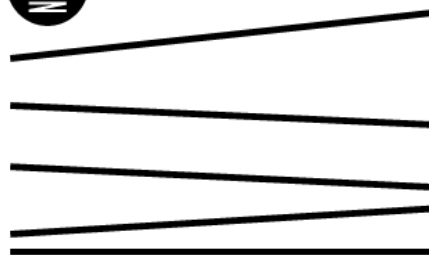

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

Forfatter(e) | Author(s):

Titel | Title:

Udgivet år og sted | Publication time and place:

Fysiske størrelse | Physical extent:

Frigillanus, Matthæus.

In divini Platonis dialogum de legis perfectione
et diuino cultu scholia compendiosissima ...

Parisiis : ex typographia Thomæ Richardi, 1561

18 bl.

DK

Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work is free of copyright. You can copy, change, distribute or present the work, even for commercial purposes, without asking for permission. Always remember to credit the author.

U. H.

Al, 39155

40

Det Kgl. Bibliotek

130025712456

IN DIVINI PLA-
tonis dialogum de le-
gis perfectione, & diuino

CVLTV SCHOLIA COM-

pendiosissima, ex Academia

& Lycio, colligebat Mat-

thæus Frigillanus

Bellouacus.

Ad sapientissimum Ecclesiastem D. Ioannem Valensem.

P A R I S I I S,

*Ex Typographia Thomæ Richardi, sub Bibliis
aureis, è regione collegij Remensis.*

I S G I.

Jo. Grammii.

Ecclesiastæ sapientissimo, in

QVO VERAE RELIGIONIS

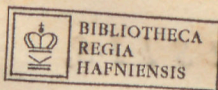
verum decus resplendet, Mat-

thæus Frigillanus Bello-

uacus bene agere.

ORVM quæ à diuino Platone de legis perfectione, de diuino cultu, simul & totius philosophiæ vltimo fine tradita sunt (Ecclesiastes sapientissime) siqua sint nostra Scholia, cui potius consecrari debent, quàm ei, cui nihil gratum esse potest, nisi quod aliquid veræ religionis & diuini cultus redolet? Consecrationis finis non est, vt ex nostra oratione tenui, & scriptura leui, aliquid bonæ frugis consequaris. Cur enim notuas Athenas? Sed vt tui beneuoli animi in omnes studiosos autoritas dignetur zoilū arcere, & amore sciendi flagrantibus fauere. In Hamadriadum annos bene vale.

Ratio inscriptionis.

E I optimi maximi munere quondam factum est, ut mater nostra natura, magna quædam sapientiæ lumina in lucē proferret. Protulit Pythagoram cōtemplationi, Socratem actioni consecratum. Viriusque moderatorem Platonem, qui de omni genere rerū dialogis copiosissimè scripsit. Inter multos dialogos, hic omnino cōparatus ad doctrinam, omniū princeps haberi debet. In quo, vel nusquam, suam sententiam exponit Plato. In aliis, aliorum philosophorum sententias plerunque examinat. Inscribitur Epinomis, quoniam adiectus est libris de legibus, & ea exhibet quæ illi pollicebantur, nimirum humanam felicitatē, quæ in sapientiā & diuino cultu cernitur, quam paucissimis in hac vita posse cōtingere arbitratur Plato. Inscribitur etiam Philosophus, quoniam ut ex contextu colligere licet, & doctē satis admonent Platonici, verè & seriò philosophantis munus describit, eum certis disciplinarum gradibus instruens, & eas reiiciens, quas homine philosopho indignas existimat. Caterum hoc dialogo fingit Plato nouem gnosios (quorum nomina subticentur) cum Clinia & Megillo profectos esse ad antrum sacrum Iouis, ut Oraculo haberent rationem legum. Quibus factus est obuius Plato, qui de legibus sententiam expressit, volens innuere Palladis & Atheniensium leges cæteris anteponendas.

In Epinomidem Platonis M. Frigillani

Vt communiter) Vnius animi prudentia vix tanta esse potest, ut neglecto aliorum consilio, possit rectè leges rogare.

Omnes) Huic consentaneum est, quod scribit Aristoteles primo de celo. hoc vocabulum omne usurpari non posse in seria disciplina, neglecta triade, in qua rerum perfectio relucet.

Tres o hospes) Tres sunt personæ agētes, tres nationes, tres legum latores. Clinias erat Cretenensis, hospes Atheniensis, cuius nomine intelligitur Plato. Megillus Lacedamonius, Minos legislator in Creta, Solon Athenis, Lycurgus Lacedamonius.

De prudentia quæsituri) Finis librorum de Rep. & de Legib. unde licebit colligere, verum animum Reip. esse prudentiam iunctam cum iustitia. Nam ut in doctrina eius sæpius habetur, Nosse seipsum, est prudentiam & iustitiam colere.

Quantum natura fert) Animi existentis in corporis custodia non est vera purgatio, qua omnino possit res contemplationi subiectas contemplari. Proinde cognitionis humana non est absoluta perfectio. Hinc agnosce inter deum & naturam veram dissimilitudinem: simul animum egere organis corporeis, ut aliquatenus fungatur suis muneribus.

Quod verò & inuentu) Sapientia, quæ est finis legum, quibus administratur Resp. nō nisi multo labore acquiritur, & paucis animis conceditur.

Verum nullo pacto) In nulla parte philosophiæ concedit Pallas seriò philosophari, nisi illa prius nobis aperuerit philosophandi verum finem.

O amice) Sublata verò amicitia, rogationi legum nullus locus relinquatur.

Mirum & quodammodo non mirum) Futurus sermo nō caret admiratione, si res agatur cum imperita multitudine, quæ propè infinitas molestias experitur. Nihil penitus continet admirationis, si habeas rationem viri sapientis, qui ex germana sapientia synceram percipit consolationem. Vnde ut omnes animi molestiæ facilius deponantur, solet ad philosophiam sese referre.

Finis legum est beatitudo, cuius una pars ab Aristotele exprimitur primo Ethicorum, altera decimo. Ea potissimum cernitur in contemplatione & cultu diuino. huius est religio, illius sapientia, atque in his duobus penè tota Platonis Academia consistit.

Athenarum fingitur conditrix Minerva, quæ nobis significare potest sapientiam. Vnde licebit agnoscere Atheniensium leges Cretenfis & Lacedæmoniis non esse postponendas.

Quorum desiderio) Agnoscit nostras actiones non esse inanes cantiones, sed earum beneficio præmia vel supplicia nos aliquando consequuturos.

Nemo enim ignorat) Brevis commemoratio malorum, quibus neglecta sapientia subiicitur vita hominum: ea copiosius explicatur à Plinio libro sexto, ubi agit de natura hominis: & ab Erasmo in adagio, Bellum dulce inexperitis.

Breue autem) Tres sunt partes vitæ humanæ: una spectatur in accretione, altera in diminutione, tertia est media, quæ vocari solet status, quam hoc loco Plato breue tempus nominat, quo vix homini respirare conceditur. ubi obserua infinitas myriades malorum, si conferantur cum bonis, quæ ex Rep. ad ciues promanant. Vnde fit, ut nihil possit esse in-

In Epinomidem Platonis M. Frigillani

cundius, quàm ex hac vita ad aethereas sedes migrare. In quibus (ut tradit Aristoteles nono cap. lib. primi de Cælo) sunt entia quedam, beatam & perpetuam vitam degētia.

Sed citò) Senectus tristis destituta voluptatibus, & imbecillitate onusta, nonnunquam repuerascens, iniquo animo fert discessum ex hac vita.

Querimus enim) Propositum dialogi, euoluere methodum, qua scientiæ cupiditas à natura insita in actum reducetur, & suos effectus sortietur.

Singulis insit) Omnibus est indita vis perueniendi ad sapientiam. Insunt igniculi ad omnes virtutes, sed in plerisque extinguuntur: quia honesta educatione non fouentur. Idē testatur Aristoteles initio primi libri primæ philosophiæ.

Nomine communiter) In doctrina Platonis, quod etiā admonuimus in dialogo de sapientia, (qui Theages inscribitur) duplex est sapientia. Vna quadam ex parte, & habitatione vnius artis. Altera absolutè dicta. Prior in singulis artibus inuenitur. Posterior duntaxat in contemplatione & diuino cultu. Priori loco recensentur illæ artes, quibus si animus humanus fuerit instructus, non inde poterit simpliciter nominari sapiens. Vbi obserua, consensum inter Platonem & Aristotelem in docendi methodo. Vterque solet prius explicare quid non sit.

In omni genere sermonis) Hoc dictum videri potest in sophistas, quibus, præter garrulitatem & inanes disputationes, nihil inest eruditionis. Ab animo sapiente reiiicit Plato sermocinatrices disciplinas, qua parte in pernucacitate consistunt.

Nos quidem hospes) Benigna & facilis assensio eius,

qui docendus aduenit, simul & finis verae doctrinae, nimirum agnitio veritatis.

Prima verò) Reiiçitur primò ars culinaria, quæ ad iu-
uandum calorem natiuum inuenta est. vide Plutarchum li-
bro de esu carniũ. Tum diligētius obserua quid commer-
cij existimet Plato inter culinam & sophiã: & quàm feri-
na fuerit quondam vita humana, quæ carnibus humanis
vescebatur. Mineruæ, & sapientiæ maiorem laudem tri-
buendam.

Deinde verò) Beatitudo propria viri sapientis, consi-
stens in actione virtutis, non est ab actione Cereris. Proinde
rectè cibi Cerealis, & agriculturæ artificium reiiçitur à ve-
ra sapientiæ. Ceterum, obseruabis originem agriculturæ par-
tim esse à natura, partim à diuino quodam fauore.

Cerealis) Primis temporibus vescebantur glandibus, al-
ma Ceres edocta à Saturno patre (cuius nomine intelliges
experientiam & diuturno tempore factam observationem)
effecit ut tritici & frugum ad nutritionem corporis huma-
ni esset aliquis vsus. hinc nonnulli nomine Cereris intelligunt
uxorem Noë à Deo edoctam rationem agriculturæ.

Sed natura & Dei quodam fauore) Hic obseruare li-
cet in Platonis Academia, & Aristotelis Lycio, penè ubiq;
Deum & naturam coniungi, quoniam in ea versantur opi-
nionē, ut existiment Deū per secundas causas omnia admi-
nistrare. Vide Platonē in Timæo. Illic agnosces deos deo-
rum, & cratera iuniorum.

Sed nec domorum) Quæ nihil faciunt ad virtutem, in
se sapientiā non continent, tales sunt omnes artes instru-
mentariæ: in illis itaque sapientiā non consistit.

In Epinomidem Platonis M. Frigillani

Venatrix etiam) Venationi subiectum id potissimum censetur, quod cum sit ferum, eius humano est accommodatum. In quo non est beatitudo, perinde neque sapientia.

Sed nec diuinatio) Sapientia non consistit in his artibus, quæ veritatem non agnoscunt. Artes quæ ad diuinationem pertinent, veritatem non agnoscunt, sed tantum sunt ex eorum numero quæ dicuntur.

Reliqua est imitatrix) Ut tradit Aristoteles lib. de arte poetica, imitatio est propria puerorum, quibus non conuenit sapientia. Præterea, sapientia est res seria, & vera animi perfectio, qualis non est imitatio.

Sed omnibus bellatrix) Hæc bellatrix facultas (ut est apud Aristotelem septimo Politicorum capite secundo) bona habenda est, non ut finis ultimus, sed eius gratia. Præterea bellatrix eget fortitudine naturali, quæ viro sapienti non est necessaria: cui consentaneum quod scribit Arist. 1. 5. capite septimi Politicorum, fortitudine & constantia opus esse ad negotium, sapientia verò ad otium.

Sed felicitate maximè indiget) Intelligit felicitatē illam popularem, quæ potius rebus externis mēsuratur, quàm vera animi perfectione.

Medicina quoque) Medicina numeratur inter facultates adiutrices, cuius officia sunt, morbos profligare, restituere & conseruare sanitatem, quæ cōsistit in temperie quatuor qualitatum & humorū, in quibus non relucet splendor veræ & germanæ sapientie.

Nullus enim eorum) Inter proprietates sapiētis quæ ab Aristotele numerantur primo lib. primæ philosophiæ, hæc una est, omnia nouisse: at qui gubernatores ne ea quidem sa-

tis nouerunt, quæ ad suam artem pertinent: nullus igitur eorum est absolutè sapiens dicendus.

Reliqua est mira quædam vis) Solertia (ut tradit Aristot. sub finem prioris libri de demonstratione) est quædam naturæ subtilitas, & ingenij dexteritas, qua qui præditus est, in temporis puncto rei cuiusque rationem excogitat. In ea tamen non uult Plato consistere sapientiam, quoniam penè tota est naturalis.

Verè sapientem) Hoc dictum ad differentiam ueræ sapientiæ & apparentis, quæ est in reliquis artibus.

Naturæ solertiam) Si solertia non sit sapientia, neque ceteræ dotes. Nam inter omnes primum locū sibi attribuit.

Veruntamen necesse est) Hactenus exclusæ sunt quatuor facultates, nempe naturales, necessariae, ludicrae seu iocose, & auxiliatrices, quibus omnibus si quis fuerit instructus, non tamen absolutè dicetur sapiens. hac secunda parte propositum est Platonis docere ipsam sapientiā acquiri uirtute morali, & illis uirtutibus quæ ad contemplandum pertinent. Initium sumit à commendatione disciplinarum, quæ consecratæ sunt contemplationi, inter quas principem locum obtinet Arithmetica. Nam uersatur in numero tanquam diuino munere. Est enim rationis & discursionis necessariū instrumentum, quo sublato, omnes artes corruerent.

Hanc igitur primam) Arithmetica ceteris anteponitur, quoniam maximè ingenium acuit, memoriam cōfirmat, & animum ad contemplandum aptissimum reddit.

Cælum fermè, quod par est) Cælum reponit in numero deorum, quoniam in eo & eius duplici conuersione continetur uera causa ortus & interitus rerum omnium quæ hoc

In Epinomidem Platonis M. Frigillani

mundo sublunari continentur: cui nō est admodum dissimilis sententia Arist. lib. de mundo ad Alexandrum. Ad cælum, inquit, manus tollunt deprecantes, quoniam in eodem esse omnes existimant. Non tamen inde colligas voluisse cælum esse Deum supremum. Nam in dialogo, qui de regno inscribitur, ita loquitur, Vniuersum hoc Deus ipse regit, agitat & rotat.

Cælum fermè) Cælum, est causa secunda, & inferiorum causarū causa. Nam cū sit illius duplex motus, unus qui vocatur raptus, quo metimur diem naturalem: alter in zodiaco, in quo sunt septem planetæ qui vicissitudinis rerum cause sunt. Dicitur enim ille circulus zodiacus, vel quod sit causa vitæ, vel quod in eo sint signa similia viuētibz. Cælum trifariam in hæc inferiora agit suo motu, suo lumine, & sua occulta influentia.

Dedisse praterea) Tanti facit numerum, quoniam (ut scribit Arist. octauo capite tertij libri Rhetoricorum.) omnia numero terminantur. Vnde Pythagorici asseriebant numeros esse substantias rerum: & Xenocrates animum definiuit numerum seipsum mouentem.

Id verò maximum) Cæli corporei laudes transferenda sunt ad cælum incorporeum, id est, ad ideam caelestem, cuius virtus, magna ex parte relucet in rebus corporeis.

Nunquam enim fermè) Omnis ratiocinatio siue naturalis, siue artificiosa, constat certo numero. Eo igitur sublato, non potest animus cuiusquam animalis ratiocinari. Profert autem duo & tria, partim quia sunt primæ species numeri, partim quia in ratiocinatione perfecta spectantur, binarius & ternarius. Binarius, si habeatur ratio antecedentis: ter-

narius verò, si consideretur ratiocinatio, in qua sunt tres termini & tres propositiones.

Par & impar) Hoc videtur Pythagoricum. Nam Pythagoras voluit par & impar esse primam numeri essentiã, quæ tamen sunt eius differentie diuidentes.

Quas sensu solùm) Hinc licet colligere verum discriminẽ inter hominem & bruta animantia. hæc (ut inquit Arist. primi Metaphysicæ primo cap.) sensu memoria & imaginatione duntaxat reguntur: homo autem ratione & intelligentia.

Sensu solùm) Multis sensibus hominem superant bruta animantia (exempli gratia) olfactu, quo minimè valemus, quia nostrum cerebrum est frigidissimum: tamen tactu maximè valet homo, & superat omne genus animantium. Vnde ex Aristotele libris de animo, qui maximè valent tactu & molli carne, non flegmatica, sed sanguinea constant, sunt ingeniosi maximè. Noster appetitus est longè præstantior appetitu brutorum, si consideretur ut natus est obedire & subiici rationi. Deterior, si habeas rationem eius varietatis: nam nunquam agit leo in leonem, agit homo.

Reliquam verò virtutem) Cuiusque virtutis certi sunt quidam gradus, quos si cõsideres, nihil prohibet unam absq; aliis haberi. Est & cuiusque sua quædam ultima perfectio, quæ Græcis *ἑρτελέχεια* nominatur, & quia hæc maximè cõsistit in illo communi vinculo societatis, si eius rationem habeas, non potest una virtus acquiri, ceteris neglectis.

Verùm si quis, quod diuinum) In generatione potissimum spectantur duo diuina, nimirum spiritualis animi motio, & species naturalis quæ redditur perpetua per continuam gene-

In Epinomidem Platonis M. Frigillani

rationem indiuiduorum. In priore cernitur numerus musica proportionem consonans: & quia eiusmodi motus animi est omnino liber, inde colligimus diuinam quandam substantiam per se consistentem. In posteriore etiam est verus numerus, nempe specierum certo ordine dispositio, ex quarum continuatione colligimus eternitatem cuiusdam ideæ superioris.

Qua in re pietas) In hac diuinitate generationis colligitur vera causa, quæ nos impellit ad diuinum cultum & veram symphoniam inter animi partes, qua constante nullis sceleribus conspurcatur animus.

Nullum vatem) Platonici vaticiniorum quatuor genera asserebant, diuinum, dæmonicum, humanum, & naturale, quibus abditissima quæque cognoscerentur. Postremum tribuebant etiam brutis animantibus: unde existimabant cygnum præsagire suam mortem. vide proverbiū, Cygnea cantio. vide etiam Phædonem & conuiuium Platonis. In hoc explicat vatis officium.

Nullius mali causam) Quandiu seruatur verus numerus & verus concentus inter animi partes, ille nullis malis subiicitur, quando omne genus malorum alienum est à symphonia.

Vt in animo, ita in corpore) Quando vera est symphonia inter corporis partes, bene habet corpus. Ille autem concentus cernitur inter quatuor primas qualitates & quatuor humores. Cum verò vitiatum est corpus, abest omnis symphonia.

Et qui iustum) Hæc tria coniungit, quoniam inter se reciprocantur, solæque ratione distinguuntur. Nam, ut est apud Aristotelem quinto Ethicorum primo cap. Iustitia & vir-

tus sunt idem. Quid autem sit bonum, & quæ eius proprietates, vide sextum caput primi Rhetoricorū ad Theodectē.

Numeri rationisq̃ue) Coniungit numerum & rationem inter se, quoniam ita tradunt operas mutuas, ut unius absq; altero nullus usus esse possit.

Nec veram opinionem) Hoc addit, quoniam, ut tradit Aristoteles sexto capite primi Rhetoricorum, & secundo Ethicorum, quidam existimauerunt nullum esse bonum, nisi apparens.

Sed consideremus iam quo) Cui debeamus ferre acceptā numeri originem & eius usum.

Vnum & duo percipimus) In omni re quodammodo inuenitur ternarius numerus. Præterea unitas essetia, & dualitas principiorum, quæ eiusmodi essentiam constituunt.

In rei cuiusque generatione tria sunt principia, materia, forma, & priuatio. Cuiusque rei una est essentia, & duo principia quæ dant esse rei, materia & forma. Unitas, est principium omnis numeri, binarius prima eius species. Siue transmutationis, siue compositionis rationem habeas, semper erunt unum & duo: in transmutatione subiectum & duo contraria: in constitutione essentia duobus principiis composita.

Celum semper sua conuersione duo & unum docet. Vñ, primum motum & primo mobili proprium, duo, motum duplicem: unum, ad quem mouentur septem orbes, alterum illis proprium in zodiaco.

Vnum est quod habet propriū lumen, nempe sol: duo sunt quæ habent lumina, sol & luna. Cæli unus est motus, qui causa est duorum, nempe diei & noctis.

In Epinomidem Platonis M. Frigillani

Et una totius cæli reuolutio, sunt duo motus contrarij, unus primi mobilis ab oriente ad occidentem, alter nempe planetarum ab occasu ad orientem.

In moralibus sunt virtutes, extrema & propria cuiusque materia. Est virtus, sunt cuiusque virtutis duo extrema.

Naturam vimque accepimus) Videtur Plato vel edoctus diuinitus, vel à sacerdotibus Aegyptiis, subolfecisse trinitatem.

In qua explicatione) Cæli conuersio, qua dies ut nox mutuo sibi succedunt, est prima causa numerorum.

Vnde & noctem oculorum) Huic consentaneum quod scribit in Timeo, nobis datos esse oculos gratia contemplationis rerum cælestium.

Ita quotidie varia) Huius varietatis causa est varius aspectus solis, à quo luna suum lumen mutuatur, simul & diuersa interpositio terræ inter solem & lunam.

Ad quindecim vsque dies) Bisariam potest annus metiri vel lunæ duodecim reuolutionibus, vel propria solis reuolutione, quæ 366. diebus perficitur. Sol proprio motu sex menses ad nos accedit, & tunc terra incipit esse fecundior, & fructus producere. Sex menses à nobis recedit, & tunc omnes plantæ senescunt & intereunt. Duplex est dies, unus naturalis, qui perficitur una reuolutione primi mobilis: alter artificiosus, qui dicitur quandiu sol lucet super nostrum hemispherium. Sunt noctes & dies inter se dissimiles propter solis & lunæ obliquum proprium motum in zodiaco. Luna menses, Sol annum nobis constituit proprio motu.

Modo decrescem fecit) Incrementum & diminutionem intelliges non ex parte substantiæ, sed duntaxat ratio-

ne varia receptionis luminis à sole.

Cùm & suauiter) Huic consentaneū quod tradit Hesiodus, agros aptos sementi, quos venti temperati serenāt, & suaues solis radij fouent, quoniam qui fructus ex illis absque stercoreatione nascuntur, diutius perseuerant, & alimentum salubrius præbent. Nam qui ex agris stercoreatis proueniunt, diu seruari illasi non possunt, & vitiosos, minúsque salubres succos exhibent: unde fit ut diu viuaces non sint homines, neque valetudine inculcata. Longè enim melius genuino, q̃ ascititio humore excolitur ager.

Venti flant) Hoc dictum maximè propter ventum septentrionalem, cuius flatus non solet esse admodum suauis.

Imbres in terræ) Hinc colligi potest uniuersalem causam non satis habere virium ad generādum, nisi adiungetur causa inferiore: cui consentit quod scribit Arist. 2. de Natura: homo & sol hominem gignunt: quod intelligi potest de omni fœtu.

Nobis autem de legibus) Animi, corporis & fortunæ bonorum cognitio non est admodum difficilis, adeptio bonorum, quibus quis sapiens & beatus euadere possit, satis ardua, neque omnibus concessa.

Facilia cognitu esse) Homini præsertim sapienti, cuius solius est de legibus præcepta tradere, cognitio bonorum facilis est.

Reliqua cursus bona) Existimat ad perfectionem ciuitatis & legum, possessionis diuitiarum terminum esse constituendum, ne contingat multos nihil possidere, & ab opulentioribus opprimi.

Quæ verò sapientia) Vt est apud Arist. 1. Ethicorum,

In Epinomidem Platonis M. Frigillani

in nomine sapientiae & beatitudinis omnes consentiunt : in re autem subiecta penè nullus est consensus.

Penitus vera) Existimat Plato rebus omnibus anteponendam veritatem.

Labori ne cedas) Vult innuere quæ sunt præclarissima, non contingere homini, neglecto labore.

Vt ego pro utrisque) Non admodum utilia sunt studia, nisi vero consensu foveantur.

Quare altius repetendum) Vnus est habitus, à quo verè sapiens homo denominatur, sed multis artibus indiget, sine quibus in ipsa politia nemo verè sapiens dicetur. Proinde dubitat Plato, possitne ipsa sapientia uno nomine comprehendendi.

Omni crimine legum) Diuini cultus tres precipuas partes agnoscit Plato. Primum, ut agnoscant ciues Deum esse. Alterum, rerum minimarum & maximarum ipsum curam habere. Tertium, nec precibus, nec ullis muneribus iniquè posse flecti.

Quandoquidem finis hic) Est commendatio legum à fine qui inter causas, primas partes obtinet. Nam 1. Ethicorum omnia propter finē aguntur. Deus agit ut finis. Cic. de Legibus, Nulla gens tam barbara, quæ Dei cultum non agnoscat. Est causa causarum. Nam finis impellit efficientem, efficiens formam, forma materiae per qualitates dispositæ dat esse, & informat: proinde præstantissima commendatio debet desumi à fine.

An deos hymnis) Solebat Plato tãquam diuinus philosophus res magnas traditurus, initium sumere à deorum cōmendatione, agnoscēs quæ magna sunt diis ferēda accepta.

Itane, an aliter) In his inferioribus nihil bonum, nihil pulchrum, neglecto diuino cultu.

Quoniam malè) Decimo de legibus asserit Plato eum nihil agere quod sit impium, qui deum esse sibi persuadet, & de eo rectè sentit. Vbi impiorum hominum tria genera recēset, vnum eorum qui deum esse negant: alterum eorum qui deum quidem esse fatentur, sed rerum quæ mundo sublunari continentur, nullam curam habere, adeò vt tollat diuinam prouidentiam: tertium eorum qui & deum esse, & rerū inferiorum curam habere admittunt, sed flagitiosorum hominum votis, precationibus & sacris, facile placari. Hos omnes impios, & sceleratè viuere existimat Plato.

Maximè vera) Vult innuere quæ vera sunt & bona, nulla obliuione obliteranda.

Omnium verò maximum) Diuinitatis & diuini cultus confirmatio ex nobilitate & præstantia animi. Vbi obseruabis quippiam ordine naturæ nominari antiquius, non quod re ipsa præcedat, sed quia ratione suæ perfectionis primum naturæ proponitur.

Omnem animam) Quod alteri tribuit essentia & existentia rationem, meritò censetur antiquius, talis est animus habens rationem agendi, vt corpus patiendi: est igitur ipso corpore antiquior.

Antiquiorem omni) Recipitur semen in matrice, in semine est spiritus agens: in matrice est calor natiuus, quo agēte cum spiritu disponitur materia ipsa per quadraginta dies, vt sequatur quædam organisatio: eodem instanti quo perfectæ sunt organa, immittitur animus: vnde neq; prior, neque posterior esse videtur.

In Epinomidem Platonis M. Frigillani

Natura prius) Natura prius dicitur, quia est perfectius. Nam natura sibi proponit quod perfectius est. Vide quintū primæ philosophiæ.

Maneant ista pro viribus) Agnoscit Plato animi humani imbecillitatem tantam esse, ut nihil nisi quæ sensibus percipiuntur, possit comprehendere. Nam ut noctua ad lumen solis caligat, ita animus humanus ad ea quæ sunt maximè intelligibilia.

Cum una animæ) Aristoteles nono capite primi de cælo, extra calum sunt, qui vitam degunt beatam.

Concursu formam parit) Totius viventis vera & essentialis forma est ipsa anima, quæ dat esse toti composito. Itaq; hoc loco nomine formæ intelligenda est vita humana, dependens à diuiniore animæ vita.

Solida verò corpora) Intelligit elementa quatuor & corpus caeleste. Nam concursu & permixtione quatuor elementorum, agente corpore caelesti, omnia corpora mixta gignuntur. Homo ex quatuor elementis tanquam materia, animo causa efficiente & formali tanquam causa caelesti. Nam is diuinus est & caelestis, solusque extrinsecus aduenit Aristoteles secundo de generatione animalium.

Solida verò) Hæc sunt ad differentiam planorū, ratione profunditatis. Nam cum sit triplex dimensio, nempe longitudo, latitudo, crassities vel profunditas, hæc supponit reliquas duas, & nō est absque illis, neq; latitudo est sine longitudine.

Ex quibus pulcherrimæ) Inter res naturales, præstantissimæ sunt quæ viuunt, & inter viuentes principem locū sibi vendicat natura humana, cuius animus est diuinus & immortalis.

Cuius generi soli fingere) Discrimen inter formam & materiam, inter animum & corpus, inter causam superiorem & inferiorem, inter diuinam prouidentiam & globum uniuersum.

Omnis forma est incorporea.

Non enim semel) Millies relecta magis magisque placent, semperque admiratori suo nouum miraculum ostendunt. Erasmus.

Paribusne transmutationibus) Agnoscit transmutationum duo genera, quasdam pares & constantes, quarum causa est constans & immutabilis, uerbi gratia, homo & sol hominem semper gignunt: quasdam impares & inconstantes, nimirum quae à fortuna temeritate originem habent.

Variisque singula) Aristoteles sexto Ethicorum, & primo primae philosophiae, generationes & actiones omnes sunt rerum singularum.

Primo terrenum) Hoc adiectum est, quod & terra benignitate nutriantur animalia, & ex omnibus elementis, terra in ipsis maxime dominetur.

Corporum quaedam simplicia ut quinque partes uniuersi, quaedam mixta quae ex permixtione illorum nata sunt.

Omnia ex omnibus) In singulis corporibus mixtis dominatur aliquod elementum.

Alterum animalium) Intelligit sydera quae animata esse arbitratur, quoniam nobilissimo corpori nobilissima debetur forma: atqui corpora caelestia longè sunt nobiliora, quam corpora sublanaria, & haec sunt animata, ergo etiam caelestia.

Ignis plurimum possidet) Calum propriam habet lucem, est in motu perenni, ut & potestate calidum est, permixtio-

In Epinomidem Platonis M. Frigillani

nem maximè refugit, proinde hoc loco nominatur ignis.

Cernique potest) Quicquid per se aspectu percipitur, aut est color, aut lux, aut lumen: ea sedem habent in corpore tanquam in subiecto.

Et ignis) Triplex est ignis: unus celestis qui perpetuò mouetur: calidus potestate non urens, lucidissimus: alius sublunaris in concauo lunę locum habens, plus calidus, quàm lucidus non adurens, refugiens quantum potest permixtionem. Est & alius ignis noster, qui adurit propter nimiam terrenā permixtionem.

Terræ quoque & aëris) Non vult innuere in cælo esse quid terrenum, sed vult sublato cælo nullas in his inferioribus esse actiones. Nam si non adsit causa superior, nihil potest inferior.

Terræ quoque) Hac permixtione innuit substantiarum connexionem, simul virtutis & actionis communionem.

Paruas particulas) Hinc agnosce rerum sublunariū longè minores esse vires, quàm celestium.

Animæque beatissima) Platoni, Aristoteli duplex est animus, unus assistens, alter informans.

Duabus sortibus) Duplex est sors: una æterna superiorum rerum, altera caduca inferiorum.

Vt longiore non egeant) Omnibus quæ sublunari mundo continentur, est posita periodus vitæ & terminus.

Sed terrenum) Rerum celestium constans & perennis est mutatio & actio: rerum inferiorum natura posita est in continuo fluxu, adeò ut in illis nihil constans & permanens reperire possis.

Quod autem ordine) Constantia corporum celestium

satis arguit, & probat ipsa certa quadam mente dirigi.

Nulla est in calo passio, sed constans eius motus. Nam omnis passio est à qualitatibus.

Animæ verò intellectum) Hæc necessitas est intelligenda ex parte patientis. Nam omnis animus, in quo est intellectus, libere agit, corpus verò cogitur eius iussa capeffere.

Ducens enim) In brutis animantibus imaginatio & appetitus dirigunt, impelluntque corpus ad quodvis munus ob-eundum: in nobis intellectus & superior appetitus corpus dirigit.

Nec adamas solidius) Quemadmodum tanta vis inest hirci sanguini, ut hac possit adamas secari, corpus maxime solidum, & sectionem respuens: ita tanta est virtus sanguinis Christi, ut solus potuerit mortale genus redimere, & illud solidissimum corpus, nempe peccatum secare.

Sed tres profecto Parcæ) Nomine Parcarum, intelligunt Platonici fatum, id est, coherentem & constantem seriem rerum superiorum & inferiorum, quibus principia media & fines horum inferiorum diriguntur.

Ille circuitus) Est zodiacus in quo sunt septem planetae, vel totus globus. Zodiacus vocatur quod vitam præbeat, & constet signis quæ animantium imaginem referunt.

Nec sursum, deorsumque) Immutabile est consilium illius diuinæ mentis, quæ primò corpora caelestia regit, usque tandem hæc inferiora reguntur.

Multis autem nostrum) Aduersariorum hoc erat argumentum, quod animum & mentem habet, libere agit: quod autem agit libere, non semper eodem modo, neque eadē agit. Quodlibet corpus caeleste semper eadem agit, & eodem

In Epinomidem Platonis M. Frigillani

modo: non ergo habet animum & mentem.

Decebat autem) Constātia videtur magis arguere subiecti perfectionem, quā mutabilitas. Igitur animus forma omnium præstantissima & constantissima potius debetur corpori caelesti, quā his inferioribus.

Commoda prebet) Nisi septem planeta certo & constanti ordine, proprio motu mouerentur in zodiaco, nihil in his inferioribus produceretur ad usum animantium.

Quod autem) Substantiæ caelestis diuinitas, magnitudo immensa, mirabilis virtus, quæ omnibus vitam tribuit, motionis celeritas & constantia, Platoni videntur satis probare corpora caelestia esse animo prædita, in quo sit mens.

Non enim tanta) Hic locus faciet ad confirmandum, quod tradit Aristoteles libris de Animo, ipsum sensum non decipi circa proprium obiectum. circa commune verò, plerumque contingere deceptionem.

Quæcunque feruntur) Discrimen inter firmamentum, quod tantum uno motu cietur, & septem planetas, qui duplici motu mouentur. Sunt astra in firmamento, infinita ratione nostri, quæ non mouentur nisi ad motum ipsius firmamenti, & proinde dicuntur fixa.

Terra maiorem esse) Nunquam naturaliter potest dari eclipsis solis per uniuersam terram, ergo sol maior est terra. Fit enim eclipsis solis, quando luna inter terram & solem secundum diametrum locatur.

Ego igitur) Huic consentit Aristoteles libro de Natura, & duodecimo primæ philosophiæ, ubi multis rationibus conuincit vnā esse primam causam, cuius motu omnia diriguntur.

Nec aliter fieri) Sublata causa mouente, conseruante & prouidente, non potest seruari tanta constantia in reuolutione corporum celestium: at qui Deus est causa mouens, cōseruans & prouidens. Ergo sublato ipso, tolluntur omnia.

Aut adsit, aut insit) Ex hoc loco non malè colliges confirmationem sententiæ theosophorum asserentium duplicem formam. Vnam duntaxat assistentem & dirigentem more naucleri, alteram non solū dirigentem, sed omnino informantem, qualis est animus humanus, quandiu est in corpore.

De ipsis nugari) Nugas intellige prodigiosam, & planè impiam generationem deorū à poëtis confictam, si non agnoscas moralem vel naturalem allegoriam. nam in dictis Platonis, præsertim cū Pythagoram agit, interdum allegoria querenda est naturalis, interdum moralis. Sic figmenta poëtarum allegoricè explicanda sunt, aut omnia erunt portentosa & obscœna, si tantū literæ sensus exquiratur.

Virisque commune) Animo & corpori nihil verè est commune, partim quia in materia non consentiunt, partim quia animus à nulla materia dependet, partim etiam quia corpus non videbitur vera essentia, si cum animo cōferatur. Nam, ut tradit in Timæo, res corporatæ semper gignuntur, & nunquam veræ sunt: non tamen inde colliges falsam Aristotelis sententiam, asserentis multas esse affectiones communes animo & corpori, quia nec sunt animi propriæ nec corporis, sed totius coniuncti.

Animā verò) Triplex discrimen inter animū & corpus.

Hoc nullius causa sit) Non intelligas corpus ut tantum est ipsa materia, sed ut est iam in eo appetitus inferior qui reluctatur.

In Epinomidem Platonis M. Frigillani

Illa omnium passionum) Omnes perturbationes, quæ cadunt in hominem, tribuendæ sunt animo & facultatibus eius, tanquam primis causis efficientibus. Nam corpus, ut consideratur materia quædam, agendi nullam vim habet.

Nam aut deos) In astris agnoscit Plato animum & corpus, animos deos appellat, corpus verò deorum simulachra & imagines.

Aut deorū) Mundus Platoni & Aristoteli dicitur *Deus*, quòd perpetuus & constans sit eius motus.

Communiora) Hæc communio referri potest ad astrorū actionem, qua singulis viventibus commoda tribuuntur.

Iam tria) Quinque genera animalium intellige, in quibus aliquod corporum simplicium dominatur.

Et quo anima) A triplici anima dependet horum animantium generatio, nimirum ab anima mundi, ab intelligentia celesti, & à propria forma.

Cælum impleuit) Nomine cæli cum Arist. intellige globum ex quatuor elementis & corpore celesti.

Deos igitur Iouem) Iupiter Platonice significat manus diuinæ providentiæ: imò verò est vis animalis eiusmodi providentiæ subiecta.

Cuncta videntes) Tum in intelligentiis celestibus, tum in demonibus, sensus seu cognitio potius interna, quàm externa est intelligenda.

Deinceps verò) Hoc loco agnoscit Plato omnes bonos esse demones, in libris de Repub. quosdam malos.

Interpretationisque) Interpretationum, quæ fiunt per demones, Platonici quatuor genera agnoscunt, somnia, voces, vaticinia & ostenta.

Prudentia mirabilis) *Dæmonum natura* Platonici cognoscitur media inter deū & homines, cuius dotes sunt summa prudentia, sensus acutissimus, optima memoria, & motus celerrimus.

Cogitationes nostras) *Mediæ illæ naturæ* quæ dæmones vocantur, non absolute cogitationes nostras agnoscunt, sed duntaxat ex rebus externis, nimirum ex notionibus, perturbationibus & figuris.

A doloribus, voluptatibusque) Huic consentit Aristoteles in *Ethicis*, & multis in locis. voluptas enim & dolor sunt præcipua capita omnium perturbationum, & proinde morali virtuti præponuntur.

Voluptatibus liber) Deo nulla est virtus moralis. Nam hæc versatur circa perturbationes. Ego sum, inquit, & non mutor, ab æterno iustus, nihil deo cogiternum.

Cogitationeque penitus) Huic quæstioni, an natura possit deum agnoscere, poterimus sic satisfacere: apprehensione quidem, id est, quadam ex parte potest agnoscere: comprehensivè, id est, modis omnibus quibus est intelligibilis, minimè potest. Sic seipsum solus agnoscit.

Deum nemo vidit unquam, visione comprehensiva.

Cætera creaturæ seipsas non agnoscunt perfecte, sed quadam participatione.

Mediæ enim animalia) Poteris intelligere medias causas, quæ faciliè mutantur ab actione celesti, & immutatae agunt in has infimas causas.

Ex aqua est) Non malè semideum vocatur id quod ex aqua est: nam aqua est gravis, ut terra: translucida, ut superiora, & volubilis.

In Epinomidem Platonis M. Frigillani

Quæ aut somniis) Modi quibus superiora inferioribus præbent auxilium, & inferiores humano generi.

Multa multis) Vult legum sanctiones deberi diuino afflatui, proinde non licere naturæ humanæ, quæ tradita sunt de religione & diuino cultu immutare.

Octo) Præter octo orbes celestes, quos Plato & Aristoteles agnouerunt, Theosophi alios tres agnoscentes regum vatem, ita interpretantur, Aquæ quæ super calos sunt, id est quæ sunt in calo aqueo. Attamen poteris intelligere aërem. Nam hic est communis loquendi vsus, Se commisit calo, id est aëri, cuius tres sunt regiones: infima hæc nostra, media in qua gignantur nubes, & id genus, suprema in qua (quoniam vicinior est igni) nascuntur meteora ignita.

Eadem ratione pessimi) Existimat deos deorum, id est causas causarum, seu causas superiores quadam religione & honore afficiendas, quæ tamen in primam causam tandem referantur.

Si quis solem) Quauis maiores anni soli, minores lunæ tribuantur: tamen Platonici Saturni reuolutio efficit annū maiorem, qui vocatur annus Platonicus.

Imò verò pessimus) Consentiant tres Respub. præstantissima, Atheniensem, Cretensem, & Lacedæmoniorum in religionis constantia, asseruntq; legislatori non licere quicquam immutare quod pertineat ad diuinum cultum.

Scito autem in calo) Octo virtutes, sunt octo intelligentiæ, quæ octo orbibus celestibus præficiuntur, nempe calo stellato, calo Saturni, Iouis, Martis, Solis, Mercurij, Veneris & Lunæ. Vbi obseruabis consensum inter Aristotelem & Platonem in numero orbium celestium.

Magni aliquid) Veteribus philosophis artes mathematicae erant maximè familiares & vulgares. Vide Platonem in dialogo qui inscribitur *Amatores*.

Sive ipsi progrediantur) Hæc pars referenda est ad septem planetas, quibus tribuitur proprius motus: mouetur enim duplici motu, nempe primi cæli & proprio.

Sive in vinculis) Hoc referendum est ad astra primi cæli, quæ duntaxat feruntur motu illius quasi cuiusdā vehiculi.

De vehiculis animorum vide Leonicensium, in doctrina Platonica, tria sunt vehicula animorum.

Animus tam diuinus non potest coniungi corpori tam materiali sine medio.

Quales nefas est) Reprehensio est fictionum poeticarum quæ diis attribuunt generationes quasdam legitimas, & quasdam præter leges.

Fraternis sortibus) Non est dicendum cælestia potius fauere quibusdam, quàm aliis: proinde tollenda est iudiciaria.

Visibilem statuit) Mundus sublunaris visibilis est, cælestis etiam: Idealis verò non est visibilis nisi visione interna.

Admiratur) Ignorantia causæ parit alicuius effectus admirationem, admiratio discendi cupiditatem, cupiditas ad causæ inuestigationem impellit, inuestigatio gignit inuentionem causæ, ex causæ cognitione gignitur scientia.

Deinde cupiditate) Huic videtur consentaneum quod tradit Aristoteles primo primæ philosophiæ, ipsas disciplinas originem habuisse ab admiratione.

Fœlicissime) Ultima beatitudo humana est cognitio & contemplatio earum rerum, quæ naturâ mortali percipi possunt.

In Epinomidem Platonis M. Frigillani

Virtuti loca) Agnoscit Plato certa quædam loca esse destinata iis qui studiosè vixerunt.

Initiatus) Vult animum non esse perfectè beatum, quādiu est in ergastulo corporis.

Et tertij illius) Astrologica obseruatione Mercurius est planetarum minutissimus sub solis radiis, à quo nunquam recedit plus, quàm ducentos triginta gradus.

Antiqua enim) Huius regionis antiquitatem copiosius explicat Plato in Timæo & in Critia, ubi testatur Athenienses originem duxisse ab Atlanticis.

Quia celi aspectu) In regione Egyptia propter perpetuum æstum nulla sunt nubes, nulla pluuia: sed harum vices ad terræ fecunditatem supplet Nili inundatio.

Nunquam est aër nubilosus, ergo nunquam pluuia. Nā vapores terræ non eleuantur in aërem radiis solaribus. æstus enim minus impedit vapores eleuari, & eleuatos congregari. Sunt enim sub æquatore zona calidissima.

Probata ista) Sumptibus publicis nutriebantur philosophi, ut astrorum motus obseruarent, & iis obseruatis populū edocerent. Nihil enim diuinius agnoscebant.

Legibus sanciantur) Philosophia est perennis. nam Adamus edoctus fuit à summo rectore, cum Adamo vixit trecentos annos, & ab eo edoctus est Matheusalanus, cum Matheusalano 400. annos vixit Noe, & paulò post fuit diluuiū Abraham cum Noe, cum Abraha Isaac, cum Isaac Iacob, Iacob edocuit duodecim Patriarchas, Patriarchæ petierunt Egyptum, ab iis edocti sunt Egyptij, & Iosephus. Prima parte Timæi Solon fertur leges Atheniensibus prorogasse, ab his Egyptiis edoctus. Pythagoras & Plato in-

uiferunt illas regiones, ut edocerentur ab Aegyptiis sacerdotibus.

Veneris) Vide secundum de natura deorum: de quadruplici venere, vide tertium de natura deorum in Cratillo. quinto & octauo de venere multa tradit.

Ad dextram) Hic observa consensum inter Aristotelem & Platonem de duplici motu planetarum, uno proprio ab occidente ad orientem, altero qui vocatur raptus, quo scilicet ad motum octauæ celi ab oriente in occidentem omnes mouentur. Obseruabis & alterum consensum, nimirum in orientem esse dextram partem celi, in occidente sinistram.

Secum trahit) Aristoteli quinto primæ philosophiæ, tractio, est motus violentus, in calo nihil violentum est: motus itaque primi celi habita ratione inferiorum orbium non satis rectè nominatur tractio.

Cæteris tardior) Ex Orontio quātò proprius motus planetæ est tardissimus, tantò motus raptus est velocissimus.

Græcos præstantiori) Artificiosa cohortatio ad cultum deorum.

Delphicis) Solebant Delphica oracula consulere.

Humani generis) Deus humanam naturam agnoscit & ei prouidet.

Ipse enim seipsum) Huic consentaneū quod tradit Aristoteles secūdo capite primi primæ philosophiæ, inuidiam in Deum cadere non posse, & multis in rebus poetas sæpe mentiri.

Putauerunt ignem) Quoniam absque calore nulla potest esse nutritio, nulla vita conseruari potest in sua integritate. antiquissimorum philosophorum quidam asseruerunt

In Epinomidem Platonis M. Frigillani

ignem primum principium rerum omnium.

Et aquam) Videbant antiquissimi philosophi rerum omnium generationem & nutritionem egere quodam humore, humoris primam causam esse aquam, proinde eā primum principium asserebant.

Qui antiquissima) Primum principium debet esse maxime simplex, leuissime & celerrime mouere: at nullum est celerius igne. Si non fiat concoctio, non erit nutritio: humidum primogenium est pabulum caloris, calor animi vehiculum: proinde calore exhausto, sit animi separatio à corpore.

Hæc ut Platoni, ita Aristoteli nō probantur, qui secūdo de generatione animalium inquit, calor qui est in uiuentibus neque est ignis, neque ab igne originem habet, sed proportionē correspondet stellarum elemento.

Ignem & aquam) Huic consentaneum quod est ab ipsa anima mundi. Appositus est nobis ignis & aqua: per ignem, charitatem & Dei cultum non male intelliges: per aquam, latam viam alienationēq; à Dei cultu, frigiditatem ipsam.

Bonum ab optima) Huic cōsentit hæc sentētia, Omne bonum defursum est, Perditio nostra ex nobis est.

Mala autem) Diuinum iudicium malos puniens, bonū iustitiæ malum iniustitiæ vincit.

Maxima virtus) Ad protoplastē potest id referri. Nā in illo fuit ignorātia, cuius causa fuit, quod Dei cultum neglexerit.

Psalmista inquit, Homo comparatus iumentis insipientibus, & factus est similis illis.

Quod ciuitati omnium) Tunc demū optimè agitur cum

Repub. quando antecedente honesta educatione & disciplina, sublatâque omni hypocrisi, omnes ciues uno consensu suas actiones referunt ad diuinum cultum.

Quis doceat) Ille non seruat methodum docēdi, qui triplicem modum non sequitur.

Ab eo verò) Huic consentaneum quod scribit Aristoteles primo primæ philosophiæ, non experiri aliquem esse sapientem, si possit docere. Is autem propriè dicitur docere, qui rem propositam per omnes causas explicat.

Deus adiunxit) Tanta est animi nostri imbecillitas, ut nisi iuuerit illa prima causa, nō possit rerū causas inuestigare.

Necessarium) Necessitatem hanc referes ad perfectionem legum & ciuitatis.

Luna celerrimè) Fortasse non celerius aliis planetis circumuoluitur, sed quia minus spatiū perquirat imperita multitudini, videtur eius motus celerior.

Sol deinde) Non inde colligas solē proximum lunæ. Nā eius sedes est in quarto celo.

Qui solstitia) Non stat sol, sed cū attigit Capricornū, videtur quodammodo stare, & tunc ad nos regreditur: cū verò Cancrum attigit, à nobis recedit.

Doctrinis) Artes mathematicæ per antonomasiam dicuntur doctrinæ, quoniam earum demonstrationes sunt omnium certissimæ.

Dico numeris) Agnoscit Plato duplicem numerum, unū separatum, quo numeramus. alterum qui nominari solet numerus numeratus, qui non videtur aliud esse, quàm res ipsæ numeratæ. Idem tradit Aristoteles in disputatione de tempore quarto physicôn.

In Epinomidem Platonis M. Frigillani

Illa deinceps) Geometria versatur in quantitate continua, continuïtas unum declarat: Arithmetica in multitudine & quantitate discreta, unum multitudinem antecedit, & multitudo nascitur ex diuisione continui. Itaque Geometria & natura, & tempore est prior ipsa Arithmetica. At verò quatenus bona pars cognitionis eius consistit in analogia & proportionione, quæ absque numeris intelligi non potest, ei antepositur Arithmetica.

Geometriam) Hæc appellatio videri poterit ridicula, si nominis etymologiam consideres. Nam terræ magnitudo omnium minima est, adeò ut Aristoteles vocetur punctus: ipsa autem Geometria omnem magnitudinem propositam habet.

Numerorum verò) De proportionione ideo differit Plato, quoniam, ut asserbat Architas, omnia inferiora & superiora certa proportionione mouentur. Quod volebant innuere Pythagorici, cælo harmoniam tribuentes. vide Aristotelem problemate nono sectionis decimæ sextæ.

Post hanc numeri) Numerus si per se consideretur, nihil aliud est, quàm unitas sæpius repetita: proinde dicitur res incorporea, quam intelligere non est cuiusvis naturæ humanæ. Numerus est triplex, quidam absolutus & per se consideratus, quidam proportionalis, & quidam qui nominari solet numerus ad figuram.

In duplo semper) Dupla proportio est ea ratio numerorum qua maior minorem bis æquè continet, ut quartus secundum. Ea dicitur perfecta, partim quia est genita inter unum & duo, partim quia generatione restituit unum à quo discessit, partim quia reliquas perturbationes complectitur.

Ea Pythagorici utebantur in comparatione partium universi, nempe in relatione terræ ad solem, solis ad firmamentum, & in actionibus atque passionibus elementorum.

Proportionibus) Proportio, est certa comparatio unius ad alteram: hæc maximè cernitur in numeris & magnitudinibus, & est quintuplex: nempe superparticularis, superpartiens, multiplex, multiplex superparticularis, multiplex superpartiens.

Duplo) Si fiat actio vel passio inter elementa agentis, virtus debet esse dupla: sic Pythagorici docent.

Vt fiat transmutatio ex aqua in ærem agente igne, oportet si ignis est octo gradibus, aquam esse quatuor gradibus.

Mathematici asserunt fieri actionem & passionem decupla proportionem.

Alio vero dupli) Hic observandum medium duplex, unum quod fit per æquales numeros, & dicitur medium rei: verbi gratia, senarius inter nouenarium & ternarium: alterum quod fit per consimiles proportionem, etiam si non iisdem numeris distant.

Sesquialtera) Sesquialtera ratio est, quoties maior numerus semel minorem continet, & eius dimidiam partem, ut duodecimus, octonarius & sexenarius, quaternarius. Sequitertia verò, quando maior numerus minorem semel continet, & eius tertiam partem, ut octonarius, sexenarius.

Ad divinam generationem) Vt creatio est divina, ita nihilatio divina: & ut ex nihilo nihil fit, ita nihil abiit in nihilum.

Oculis) Hoc ad differentiam animorum qui sensibus non subiiciuntur.

*Interrogando) Vult innuere Plato omnes serias discipli-
nas indigere facultate differendi, cuius usus in interrogan-
do & respondendo maximè relucet.*

*Sed simulata) Reprehensio sophistarum, qui sibi propo-
nunt simulatam, non veram inquisitionem.*

*Deorum plena) In omni re relucet diuina prouidentia, &
omnia adiuuantur diuina virtute.*

*Obierit) Post separationem animi à corpore nullius sen-
sus est usus.*

F I N I S.

18

I ND. IO ANNIS VALENSIS
ecclesiastæ laudem, I. Forgæi Mustereo-
lani Epigramma.

*Inter quos flores peperit natura creatrix
Rerum, præcellit nobilitate rosa:
Hæc hortis etenim liquidum diffundit odorem:
Hanc tenui folio purpura rubra notat.
Inter quos homines claros natura creauit,
Inter eos te quis clarior esse nequit.
Tu pater, & princeps es veræ religionis:
Diuini cultus raptus amore sacer:
Vestales pascens Christi sermone puellas,
Eloquio cuius prospera cuncta gerunt.
In quo tu rosæ rapidos imitatus odores
Es floris: nam te fortia quæque decent.
Quæ de diuini cultus conscripsit amore
Dogmata præceptor, deprecor accipias.
Te duce non metuent hominum volitare per ora,
Tu siquidem solus nulli odiosus homo.*

THE JOHNS NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

JOHN NARRATIVE

